

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. Če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanja naše kmetije!

VII.

Prosta lastina ima posledico, da se sme zemljišče, ki vkup daje vse, kar je kmetiji potrebno, razkosati, parcelirati. Na Francoskem se je ta prostost po tamšnjem občnem državnem zakoniku dovolila že začetkoma ravno pretečenega stoletja. V Avstriji tudi v novejših časih. V nekaterih drugih državah so se še tudi v postavah ohranile neke vezanosti lastine in ta, da se zemljišče ne sme parcelirati. V navadi kmetov se je v Avstriji to ohranilo vsaj v tem, da oče po izročilni pogodbi navadno celo kmetijo izroči sinu, ali hčeri, druge otroke pa v denarji z dotami odpravi. Na Nemškem in v Avstriji so se še ohranili takozvani fideikomisi, t. j. velike grajščine, od katerih se ne sme kak kos zemljišča prodati, katera zemljišča imajo služiti dobremu izhajanju, blišču kake plemeni-taške rodovine. Na Slovenskem imajo knezi in grofi Auersperg, Coronini, Lanthieri, Windischgrätzki in nekateri drugi take fideikomise. Ti fideikomisi se sploh kot naravnost škodljivi v zdajšnjem gospodarstvu smatrajo, ker veliko zemlje odtegujejo pridni kmečki roki. Le glede varstva host so koristni. To varstvo se pa da tudi na drug način doseči. Navadno se fideikomiska zemlja slabo obdeluje. — Na Slovenskem je precej tisoč oralov zemlje v taki fideikomisni zvezi.

Ker kmet sam rad celo kmetijo jednemu otroku izroči, hočejo nekateri postaviti dobiti, da se to tudi potom postave za vsak slučaj usili. Če ni otrok, se naj zemljišče kot celota proda dobremu kmetu. Seveda, da tudi lastnik sploh ne sme kakega kosa zemlje stran dati. S tem se hoče ubraniti, da veleposestva — latifundije ne morejo nastati, da ne morejo premajhne kmetije nastati, ki ne morejo jedne kmetske družine rediti, in da se kmet ne more zadolžiti. Na vse posestvo se mu ne upa toliko, ker kupec iz tega, če ni kmet, le z razprodajo po parcelah več za kako zemljišče dobiti upa. Posamezne parcele se za polovico dražje plačujejo, ali vsaj na up kupijo ter se obrestujejo kupi. Gospodarstvo ima v sebi to, da latifundije lahko iz kmečke lastine nastajajo, in če se zemljišče po smrti mej otroke po kosih razdeli, ali, če se drugače parcelira, nastanejo bajtariji in cele kmetije se lože zadolžijo. Ali na drugi strani ni lahko mogoče priti tako do kmetije. Tako nastanejo neki kmetski patriciji, ki ne dajo gotovosti, da so najumnejši; malo ljudi pride tako do lastne zemlje, patriciji se polenijo, kmetija ne pride naprej, to tem manj, če kmet ne

more denarja si izposoditi, da bi zboljšal kmetijo. Zaradi tega nima ta vezanost dosti prijateljev. Vse drugo gospodarstvo daje čilejšemu, pametnejšemu v boju za biti ali ne biti prednost. Taka vezanost bi bila le priporočati za kraje, ki so oddaljeni svetovnemu prometu, kupčiji, in ki lahko ekstenzivno kmetujejo. Na Tirolskem so večje kmetije tako vezane. Ali kmetije so tam najhujše zadolžene, priden, s slabo hrano zadovoljen Lah tam prvotne lastnike izganja. Blizo velikih mest, fabrik bi taka vezanost dosti škodovala, ker tam mora jedna parcela desetkrat več živil dati, ko drugod, tam se lahko živila prodajo, tam je intenzivno delo. Popišemo jedenkrat v »Rodoljubu« tako intenzivno obdelovanje po knjižici dr. Hechta: tri vasi v Badenskem. 4—10 oralov ima tam kmet, pridobi pa na leto iz njih od 900—1800 mark čistega dobička, živeč zraven dobro in večkrat meso jede in stanujoč v lepih snažnih hišah. Francozi po večjem prosto razprodajo zemljišč negujejo. Po smrti se otroci razdelijo v zemljišča. Francoski kmet nima veliko sveta. 20—30 oralov je že veliko. A dobro živijo, razven Bretajne, v katerem kraju še po starih običajih vezanosti živijo. Drugi francoski kmet ima le dva otroka. Več jih ne mara. V Bretajni jih ima kmet veliko. Pa ne shaja dobro. Seveda je francoski kmet razven Bretajne jako šolan, omikan človek. Nasprotno je v avstrijski Galiciji prišel kmet po neumnem gospodarstvu svojih plemičev in duhovnikov, drž. vlad ter s pomočjo židov do tega, da ima kmet komaj 2—5 oralov zemlje. Strada, da po njem poka, pa tudi vse gališko gospodarstvo poka v vseh fundamentih in obokih in strehah. 80% je tam analfabetov. Torej pride na šolo in varčljivost v vsem, tudi na pametno izgojo otrok, katerih se dva ali trije lože držijo in izgojajo. Naš slovenski kmet pravi: moramo tudi za to skrbeti, da angelji v nebesih ne izumrjejo. To ni verskega čuta izrek, ampak tako govori kmet, ki si misli, le uživajmo to življenje, bo že glad, zima in bolezen mej otroci napravila red in jih decimirala.

Slovenci smo tudi vinogradniki, živimo v krajih, kjer je dosti prilike, živila prodati. Trst, Ljubljana, Maribor, Celje, Gradec, Celovec so večja mesta, ki dosti živil iz kmetij rabijo. Morebiti elektrika kaj fabrik v naše gore spravi. Ali blizo 20 tisoč knapov živi v premogokopih na Slovenskem. Ti dobivajo zdaj živila po večjem iz družih, tujih krajev. Naša zemlja je za sadjerejo prikladna. Od najfinejše marelice do najboljše jabolke-voščanke ali hruške Slovenci sadja pride-lamo. Slov. Štajerci pravijo, da dobijo par

milijonov goldinarjev za sadje, ko obrodi. Dosti Kočevcev je obogatelo s trgovino pomaranč v Rusiji. Naše sadje bi lahko šlo daleč po svetu. Na Nemškem delajo sadni mošt, ki se starejši težko razločuje od srednjega vina. To v kratkem. Zemlja naša želi biti intenzivno obdelana, ljudstva je veliko, živil je treba veliko, le v goratih legah intezivno delo ni mogoče. Tam pa naj kravica postane dobrotnica človeka. 15—20 litrov mleka na dan spravijo kmeti nemških krajev iz krave, ki stane 250—300 gld. Na Slovenskem je mama zadovoljna, če dobi od krave 3 latovce. Nemeec, Francoz proda mleko tako ali tako, Slovenka le nekaj masla napravi za postne čase. Naše krave vržejo od 35—110 gld. Seveda imajo Francozi, Nemci oblodo, ki jo dobivajo iz sladkornih tovarn, pivovarn, fabrik za špirit, oljarn. Tu pri nas manjka v veleposestniku, v srednjih stanovih, v meščanstvu podpore kmetu. Tudi danes meščan in kmet skupno jeden za družega v gospodarstvu delati morata. Če jeden omahuje, drugemu slaba poje.

Intenzivno in ekstenzivno obdelovanje zemlje ima tudi vprašanje rešiti, ki se ponuja, ali se naj postavno določi in izsili, da mora vso kmetijo dobiti jeden otrok in tako, da mu ostane vrednosti toliko, da zamore naprej gospodariti. Torej $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{2}$ prave vrednosti, ter da država prevzame plačevanje dot drugim otrokom, kmet pa državi to vrne v manjših svotah in obrokih.

Od vezanosti, ali nevezanosti zemljišč odvisno je tudi izseljevanje ljudi v mesta, fabrike, rudokope tujin. Če je kmetskemu fantu ali dekletu težavno priti do zemljišča, da bi si pomagal, sam kaj imel svojega, ne bosta v našem gospodarstvu, ki v meščanskem delu tujine več zaslužka ponuja, ostala na kmetiji kot služabnika. Mesto in tudi naše je v drugem pokvarilo življenje teh kmetskih pomočnikov. Mesto ima razne veselice, tam bolje jedo, pijejo, tam se shajajo ljudje iste omike, mesto da priložnosti nauka. V raztresenih kmetijah ta mladež nima vsega tega nič, duševne zabave nič in samo ljubezen do dekleta se ohladi, kakor hitro začne sad te ljubezni rasti.

Na drugi strani bajtarstvo, ki iz razdelitve zemljišč po smrti lastnika, ali po parceliranju nastane, ni v vsem dobro. Sicer nekaj kmetskih delavcev se s tem na kmetijo priklene, ki morajo pri večjem kmetu delo iskati, ker njihove njivice lahko žena in otroci opravljajo. Ali v drugem je dosti škode. Več potov je treba mej parcelami, in tako se nekaj rodovitne zemlje zgubi, več poslopij je treba zidati, stare kmetske organizacije se razdirajo,

nove nastajajoče vzamejo veliko kapitala, veliko dela v zakup, okroženje, arondiranje zemljišč tako težavno postaja, to okroženje pa dosti dela privarči. (Iz fevdalne dobe še prihaja, da naši kmeti redko okrožena zemljišča imajo. Grajščak je tako polje razdelil, da je vmes mej kmečkimi svoja imel, da je lože videl, če se tako dobro, kakor kmečka obdelujejo.) Zdaj je to velika potrata časa. Če ni kmet v 10 minutah z delom, ki ga da nakidanje in speljavanje gnoja na polje, gotov, že potratno dela. Najhitrejša dela kmet, ki ima svoja gospodarska poslopja sredi svojega polja. Večji kmet lože prebije kako uimo, nesrečo. Ali nad vsem tem visi meč: kaj počne srednji kmet z 30—50 oralov, če nima delavcev? Tu se vidi, kako drugo gospodarstvo sveta staro v vsem podira, in da so vsi nasveti za ohranitev dobrega kmeta jako dvomljive vrednosti, dokler ni svet tako z ljudmi zastavljen, da ne more kmeti človek ven iz svoje domačije v večjem številu. V mesta ga bo zmiraj veliko šlo.

Teženje rešitve kmetijskih vprašanj gre pri nas v Avstriji na to, stare navade z zahtevami novodobnega kapitalističnega gospodarstva zjedinjati; tako se hoče najti pot do rešitve kmetije.

S temi vprašanji se je tudi že avstrijska postavodaja pečala. Hoteli so postaviti (Höferecht) napraviti, ki bi dala kmetom priliko, da svoje kmetije zapišejo mej one, v katere je nasledništvo tako, da le jeden otrok lastino prevzame ter da mu $\frac{1}{3}$ vrednosti prosta ostane. Postava se še ni nikjer uživila, ker deželni zbori niso iste sprejeli za svoje dežele.

V nemških krajih, v Hannoveru (po tem so se tudi v Avstriji ravnali, — pri nas namreč sami nič ne najdemo, ker se premalo z gospodarstvom ljudstva pečamo) so uživali to postavo, ali kmeti sami ne marajo dosti za njo. — Taka vezanost kmetije bi bila slična oni velikih posestev fideikomisov, ki imajo namen varovati jedno plemenitaško rodovino pogina, torej kmečki fideikomisi.

Politični pregled.

Notranji položaj je še vedno popolnoma nejasen. Do cesarjevega rojstnega dne tudi ni pričakovati, da se kaj zgodi. Odločitev pa se že pripravlja. To izhaja iz tega, da je ministrski predsednik Körber danes, v soboto, šel na Ogrsko, da se glede svojih načrtov za bodočnost domeni z ogrsko vlado. Kadar se vrne, pojde k cesarju, da mu stavi svoje predloge, kaj naj se zgodi.

Umor laškega kralja. V nedeljo zvečer je bil laški kralj Umberto zavrato umorjen. Prisostoval je v Monzi slavnosti telovadcev. Ko je sedel v voz, je neki laški delavec trikrat nanj ustrelil in ga zadal v srce. Kralj je koj umrl. Morilec so prijeli. Imenuje se Bressi in je ponosen, da se mu je umor posrečil. Bressi je anarhist, in so poizvedbe dokazale, da je umor izvršil vsled sklepa anarhistov. Prišel je v ta namen nalašč iz Amerike. Imel je tudi sokrivca, ki je prežal na kralja na drugi strani voza. Umorjeni kralj je bil rojen l. 1844., vladal je 22 let. Njegov naslednik je njegov jedini sin Viktor Emanuel, ki je poročen s črnogorsko princezino Heleno.

Poskušen umor perzijskega cesarja.

V Parizu je v četrtek neki delavec Franc Salson poskusil ustreliti perzijskega cesarja. Ko je morilec skočil k vozu, ga je cesar zgrabil za vrat in mu iztrgal revolver. Napadalca so zaprli.

Vojna na Kitajskem. Dne 31. julija je 21.000 mož krenilo na pot, da zavzemo glavno mesto Pekin. Kitajci zbrali so veliko armado. V prvi bitki 10 milj od Tientsina so Rusi Kitajce popolnoma pobili.

Domače in razne novice.

Volitev cestnega odbora vipavskega vršila se je dne 26. m. m. ter so bili deloma soglasno, deloma pa z ogromno večino izvoljeni izključno le naprednonarodni možje. V očigled ogromni naši večini izgubili so bili klerikalci ves pogum, in naš stari prijatelj dekan Erjavc jo je mej glasovanjem z volišča kar pokuril, ne da bi bil poprej oddal svoj glas, in vse prošnje nekega za njim tekočega revšeta niso mogle tega junaškega voditelja omečiti, da bi se bil na volišče povrnil. Gospod dekan, dan 26. pr. m. bil je zares vroč pasji dan! — Tudi občinske volitve v Vipavi bile so te dni že tretjič ovržene na korist klerikalni stranki, in utrdilo se je v nas prepričanje, da bi bile že davno potrjene, da se je le jedenkrat posrečila klerikalcem navidezna zmaga. Nič ne dé! S še večjo navdušenostjo in ognjevitostjo zagnali se bomo še četrtiokrat v volilni boj s prepričanjem, da dožive klerikalci tudi to pot svoj »pasji dan«, ker so se v zadnjem času naše pozicije znatno zboljšale. Da se tudi po naših cerkvah rohni zoper naprednonarodno časopisje in zoper najnedolžnejše plesne zabave »na harmoniko«, ni niti spominjanja vredno, pač pa bi moralo šolska oblastva zanimati, da si je vipavski kapelan Debevec nalašč kupil pasji bič, da ž njim svoje učence pretepa mej šolskim poukom, in je vsled tega neki oče — seveda pristen liberal — zabranil svojemu sinu pohajati verski pouk pri veroučitelju, ki uceplja vzvišene nauke svete vere s pasjim bičem! Okrajnemu šolskemu svetu mora biti vse to znano, ali zdi se, da se mu tresejo hlačice pred črnim talarjem tega surovega »namestnika božjega«. Nam pa ne!

Umrl je v Kranju posestnik gospod Valentin Prevc, nekoč župan v Kamniku in dež. poslanec, v starosti 74 let.

Otvoritev češke kočice na Grintovcu se je 27. julija izvršila prav sijajno. Udeležnikov je bilo nad 200, mej njimi kacihi 80 dam in gospodov s Češkega. Prišlo je pa tudi mnogo domačega ljudstva.

Na Storeški ravni nad Bohinjskim jezerom je pasel nad štirideset let pastir Šimen. O njem piše »Plan. Vestnik«: Ko je letos zopet gnal čredo na planino, ga je ujel dne 26. junija meseca potoma oni hudi naliv, ki je napravil zlasti v zgornji Bohinjski dolini mnogo škode ter pokvaril malone vse planinske poti. Stari Šimen se je prehladil pri tem tako zelo, da so ga morali dva dni pozneje prinesti v dolino, kjer je kmalu umrl. Zanimalo bode vsakega, ki je poznal ta protitip vseh pastirjev, da si je nabral za svojega pastirjevanja premoženja več tisoč goldinarjev, in sicer največ z ruvanjem čemerike, ki so jo pred več leti obilo izvažali

iz Bohinja, dalje s kopanjem cijana ter z nabiranjem smole. Gostilnice je črtil vse.

Toča je 22. julija pobila v Zgornjem in Spodnjem Lošnju pri Srednji vasi. Škoda se ceni na 6000 K.

Utonil je v Kostanjevici Fr. Bakšič z Golega vrha pri Raki, ko je v Krki konje kopal.

Boj v farovžu! Od nekod se nam piše: Ljubila sta se, kakor mož in žena. On je skrbel, da ni bilo v hiši pomanjkanja, ona pa, da je bil ljubljenec z vsem preskrbljen, samo o časih, ko se je šla kuhati učiti, kar se je štirikrat zgodilo, ni bil dragi z vsem preskrbljen. Leta minejo, ljubezen postaja hladnejša, na nebu družinskega življenja prikažejo se oblaki nevihte, in ker je ravno najsoparnejši čas, se bliska in treska. On dobi pisker in ponvo na maziljeno glavo, tako da bi imel kmalu drugo tonzuro, ona pa čuti njegove osnažene in prirezane nohte v obrazu, tako, da jej krvavi pot po licu brli. Odpovedana je ljubezen, dragi župnik, išči si drugo oskrbnico, tvoji kaplančki naj v gostilni žive — ljudstvo naj pa posnema dejansko pokazani nauk v ljubezni in potrpežljivosti. Mi verni kristijani moramo pa gledati take surovosti, ne da bi zamogli se istih rešiti. Kraj dogodka pove uredništvo iz prijaznosti istemu, kateri se hočejo pokoriti, ali posnemati farovško krščansko ljubezen.

Iz naših farovžev. V R. blizu večjega slovenskega mesta imajo v farovžu že kacihi 42 let staro kuharico. Farani so jo imeli za jako pobožno in krepostno in so kaj nejevoljno gledali, kadar so čuli, kako je lastna mati o svoji hčerki zaničljivo govorila in jo podila iz farovža. Zdaj so farani seveda nekoliko drugačnega mnenja. Njih poprejšnji respekt pred kuharico se je izgubil, zato pa delajo zdaj na njene stroške prav zasoljene dov tipe. Kuharici se je namreč primerila nesreča. Ko se je začelo kazati, kaj da bo, poklical je župnik nekaj mož k sebi, jim predstavil 17letnega mežnarčka in tega vprašal: »Kaj ne, da si ti oče«. In fant je možko prikimal in pred pričami potrdil, da je on oče. Župnik je bil zadovoljen in je odslovil moža in mežnarčka. Toda vzlic lastni izpovedi ljudje le niso verjeli, da bi bil 17letni mežnarček krepostno kuharico spraval v nesrečo. Ta in oni je dal glasno izraza svojim dvomom, naposled pa je neki občinski mož prijel fanta in zahteval točnega odgovora, kako je z mežnarčkovim očetovstvom. In fant je zdaj priznal, da je na kuharici nesreči popolnoma nedolžen ter dostavil: »I, veste, če bi bil jaz imel tako znanje z gospodovo kuharico — veste, da bi jo tikal, jaz jo pa moram vikati... To je bilo tako prepričevalno, da ni nihče več dvomil. In fant je takisto še drugim pravil. Mej tem pa je kuharicina nesreča priklopela do viška, tako da se je šla v Ljubljano »kuhati učiti« in tudi srečno prestala dotično skušnjo. Zdaj pa vlada v farovžu žalost. Prej, ko ni bilo otroka, so imeli očeta, zdaj, ko je otrok, pa se je mežnarček skujal in zdaj nimajo očeta...« To jo je župnik v V. bolj pogodil. Ko je bilo treba, da se je šla njegova kuharica kuhati učiti, je poklical nekega vaškega lahkoživca, mu naštel primeren kupček desetakov in ga potem vprašal, če bi prevzel očetovstvo. »Oh, gospod«, je vzkliknil lahkoživec, »za toliko denarja, če hočejo, vsako leto!«

»V pekel dirjamo«. Predzadnjo nedeljo je zopet črnovrški kaplan Jože na leci na prav lep način »štrigljal« svoje, že itak do kože obrite ovce. Poznalo se je, da je tekom celega tedna brusil svoj »štrigelj«, da je mogel v nedeljo praskati po nedolžnem plesu, ki se je bil vršil teden dni prej. »V pekel dirjamo, tja doli v Luciferjev dom, kjer vlada ogenj, kojega ne pogasi črnovrško gasilno društvo z vsem svojim orodjem«. Dični naš kaplanček, nekak »unikum« med kranjskimi kapelani, je v resnici originalen pridigar, če ne verujete gospod urednik, pa poslušajte: »Pred trinajstimi meseci Vas je opominjal, deloma hvalil s te lece njega prevzvišenost gosp. knezoškof sam, — ravno pred štirimi meseci ste imeli duhovne vaje — kak sad je obrodilo vse to? Zadnjo nedeljo je bila v Črnem Vrhu tombola. Vse je norelo za dobitke, le jednega se ni nihče spomnil, bilo je namreč to že tretje nezakonsko dete v letošnjem letu pri tem krstnem kamnu. To je bil dobitnik, kojega naj bi si farani dobro ogledali«. — Tako torej gospod Kržišnik. Od maše grede smo slišali besede: »Jaz bi kaplana najraje s prižnice sunil. Tistemu naj pove, komur gre, pa ne pred celo faro«. Ali čutite, gospod Jože, da ste se ljudem zakuhali? Ali ne spoznate, kako smo potrpežljivi, ko Vam svetujemo: ne butajte z glavo v zid? Nikar nam ne pogrevajte, gospod kaplan, plesnive kaše o nezakonskih otrocih, kajti po našem mnenju je veliko bolje, nezakonske otroke nositi h krstnemu kamnu, kakor pa v farovško klet. Svetujemo Vam, gospod Jože, pustite politiko na leci in skrbite raje, da bodete mašo opravljali o napovedani uri. V svojem govoru ste tudi rekli, da smo sami s svojim nasprotovanjem spravili prejšnjega »dobrega« župnika proč. Za nameček ste dodali, da so tudi Vašemu bivanju v Črnem Vrhu dnevi šteti, kar se med vrstami bere: »Tudi jaz, Vaš dobri kaplan bom zdaj odšel, potem pa jokajte in tarnajte za menoj«. O gospod Kržišnik, če bi Vi vedeli, kak »Te Deum« bo oril po odhodu Vaše, sicer neznatne osebe s Črnega Vrha, gotovo bi si še več domišljevali, kakor ste si dosedaj!

Blagoslovljena babica. One dni je bil v Dekanih aretiran župnik J. Tomšič. Pri župniku Tomšiču je služila 18letna Marija Cupin. To dekle je pobožni župnik zapeljal, a ko so se pokazali nasledki njegovega občevarja s tem dekletom, je segel po prepovedanih sredstvih. Na ta način je dosegel, da je dekle povilo že v šestem mesecu. Povila je, a župnik Tomšič je, da bi vso stvar prikril, sam opravil posel babice ter nesel sam rojeno dete na farovski vrt ter je tam pokopal. Toda s tem še ni bilo storjeno vse. Župnikove zmožnosti glede porodništva so pač omejene, in tako je bil mož hočeš ali nočeš prisiljen, poklicati resnično babico. Ko je ta videla, da je bil porod, otroka pa ni nikjer, je vedela, kaj ji je storiti. Naznanila je vso stvar pristojnemu oblastvu. Ko je župnik videl, da mu slabo prede, je hotel pobegniti. Urno si je navezal v culico, kar je bilo najpotrebneje in hotel oditi, češ, da mora iti na pogreb nekega prijatelja. Toda, glej, komaj je bil pri vratih, je bila pred njim tudi že pravica v podobi orožnikov. Na zahtevanje orož-

nikov je župnik moral pokazati, kje je zakopal dete. Po izvršeni hišni preiskavi sta se župnik in njegova ljubimka v spremstvu orožnikov morala odpeljati v Koper. Tam sta bila samo zaslišana, potem pa so ju prepeljali v Trst ter ju izročili deželni sodniji. Župnik Tomšič je star kacih 34 let. Doma je iz Tacna pod Šmarno goro. Ta božji namestnik je pravi tip tistih hinavcev, ki nam jih je vzgajala nova klerikalna šola, tistih ljudi, ki se delajo pobožne, dasi sami ničesar ne verjamejo, ki fanatizujejo ljudstvo, da bi si utrdili gospodstvo nad njim in si napolnili nenasitne bisage, pri tem pa žive do skrajnosti nemoralno. In potem ti ljudje še vpijejo, da je vera v nevarnosti, ako se ožigosa njih početje!

Biskup Strossmayer je deputaciji, ki ga je prišla vabit na Slomškovo slavnost, s trpkimi besedami omenjal, kako se je na Slatini napravila nemška občina. Dejal je, da zahaja že nad 30 let na Slatino, da pa je letos prišel zadnjikrat. To je pač zasluga tistih breztaktnih ljudij, ki imajo novo občino in kopališče v rokah.

Nesreča pri vojaški vaji. Iz Celovca nam poročajo dne 27. pr. m.: Pri večrajšnjem nadzorovanju ekselence feldzeugmeistra Succovatega se je zgodila velika nesreča. Ko je husarski polk — 3 eskadrone — napravil pri vaji atako na pešce, skrite v gozdu, se je spustil tudi konj Succovatega pobočnika, gener. štabnega stotnika Arturja Hausnerja v dir ter se zamešal med husarske konje tako nesrečno, da je Hausner padel s konja in je drla cela eskadrona konj preko njega. Nesrečnik ima desno oko popolnoma uničeno, ubito lobanjo ter je vsak hip pričakovati smrti. Stotnik Hausner je še mlad, simpatičen mož okoli 30 let.

Dolenjska železnica ima od novega leta skoro za 500 gld. na kilometer manj dohodkov, kakor lani. To je jako občuten izpadek. Če se razmere ne premene, ne vemo, kaj bo z dolensko železnico.

Ponarejen denar. Glasom svarila, ki ga je obelodanilo celjsko glavarstvo, kroži v tem okraju nekaj ponarejenega denarja. Meseca marca se je dobilo 22 komadov takega denarja, in sicer sedem gol-dinarjev, štiri krone in najst komadov po 20 vinarjev.

Zavraten umor. Iz Razvanja v hočki župniji se poroča, da je neznan hudobnež zavrato umoril prevžitkarico M. Predan. V soboto popoldan je bila sama doma, ker je bil sin pri svojem zidarskem delu, v sosednem Razvanju, in zločinec je prišel, ter jo ranil zadej na tilniku; a ker še ni bila takoj mrtva, je hudobnež 84 let stari ženici nož zasadil naravnost v srce. Ko je svoj zločin izvršil, pustil jo je vso v krvi in odnesel 42 K, vso njeno in sinovo obleko. Žandarmerija že skrbno zasleduje zločinca, kateri je z ukradenim blagom proti Mariboru popihal, ker so na tej poti našli jedne hlače in klobuk, ki jih je med drugimi reči tudi odnesel.

Sleparski agentje so našim preveč zaupnim ljudem provzročili že jako veliko škode, a vzlic temu dobe še vedno novih žrtev. Tako se klatijo po deželi agentje za žganje, ki usiljujejo ljudem raznih esenc. Ako kdo naroči 1, 2 ali 3 l dotične esence, mora podpisati naročilni list, na katerem pa ni natančno zaznamenovano, koliko je naročil tega blaga. In čim je podpisal, je tudi že izgubljen. Znano nam

je jako mnogo slučajev, da so dobili ljudje namesto dveh ali treh litrov toliko sodov dotične esence, in ker jih iz lepa niso hoteli prevzeti, jih je sleparska firma s tožbo k temu prisilila. Tako delajo seveda samo nepoštene tuje firme. Opozarjamo ljudi, naj natančno pazijo, kaj je zapisano na naročilnem listu in naj zahtevajo vedno prepis tega lista. Tudi jih svarimo, naj si ne dajo pošiljati esenc z napačno deklaracijo, ker je to kaznivo.

Posojilnica in hranilnica na Robu. Dobili smo v roke računski zaključek tega klerikalnega zavoda. V podrobnosti se nočemo spuščati, pač pa se nam vidi koristno opozoriti na to, da ima posojilnica nekaj čez 11.000 gld. vlog, posojil pa je dala nekaj čez 17.000 gld. Da je mogla to storiti, vzela je na posodo 8000 gld. Tu bi izvrstne gospodarje, kojim načeluje dr. Šusteršič, pač vprašali, ni li nekaj posebnega ta kranjska hranilnica, ki si izposoja denar v ta namen, da ga posoja svojim članom. Členov ali deležnikov ima zavod 82, ki so na deležih vplačali celih — 82 gld. ali 164 kron. Sam Bog zna, za kakim plotom bo svoj čas poginila ta Robska hranilnica!

Papirnica Gratwein pri Gradcu zgorela. V noči 26. julija je nastal v veliki tovarni za celuloze v Gratweinu pri Gradcu iz neznanih vzrokov požar, ki je uničil obširno poslopje z vso zalogo. Škodo cenijo na 240.000 kron. Ker bo trajalo kakih 10 tednov, predno se novo poslopje zgradi, ostanejo ta čas najbrže delavci brez zaslužka.

Velik požar. Dne 20. julija je nastal v Dobrépoljah, v vasi Malavas požar. Nevarnost je bila jako velika, kajti pri nas vlada suša, a ko je nastal ogenj, so bili moški in ženske na polju in v senožetih. Požar je provzročil silno škodo. Da se je kolikor toliko omejil, za to gre zahvala hitri pomoči dobrih sosedov. Možeje iz Zdenske vasi so bili hitro na lici požara in se lotili gašenja. Takisto je prihitel župan občine Videm, gospod Žnideršič, takoj s svojimi možmi in z brizgalnico in je z vrlimi svojimi pomočniki preprečil, da ni cela vas pogorela. Tudi gasilni društvi iz Velikih Lašč in iz Ribnice sta, kakor hitro jima je bilo mogoče, prihiteli na pomoč. Tudi železniško osebje je pravočasno prišlo s svojo brizgalno in znatno pripomoglo, da se je ogenj omejil. Iskrena hvala vsem in vsakemu! Zgorelo je 5 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Pogorelci so bili le za majhne svote zavarovani, dva gospodarja pa sploh ne. Zgorela jim je tudi krma in obleka, tako da nimajo danes družega nič, kakor to, kar imajo na sebi. Beda je velika, in so ljudje podpore milosrčnih ljudij vredni in nujno potrebni. Kdor hoče kaj prispevati za siromašne pogorelece, naj pošlje svoj dar županstvu občine Podgora.

Utonila sta posestnika sin Ivan Cerkovnik v Bohinjskem jezeru in premogar Josip Dergan, doma iz Arziš pri Litiji, v Savi in to blizu Hrastnika.

Nesreča ali samomor? V neki dolini v Zavljah pri Trstu so našli utopljenega 70letnega ribiča Palgerja. Starec je bil bolan in si je morda sam končal življenje.

Morski volk v Voloski. Dne 23. julija se je šel neki delavec v Voloski kopat v morje. Plaval je precej daleč od brega. Nakrat je začel vpiti in je izginil

pod vodo. Ljudje so mu hiteli na pomoč in ga potegnili na ladjo. A kakšen je bil! Morski volk mu je bil pri kolenu odgriznil obe nogi. Mož je vsled izkrvavenja kmalu umrl. Ljudje govore, da se je za angleškim brodom privleklo mnogo morskih volkov v reški pristan in v njega obližje. Okrajno glavarstvo v Voloski je vsled opisane nesreče strogo prepovedalo kopati se v odprtem morju.

Povožena je bila mej Litijo in Savo delavka Marija Ankon. Vlak jo je strašno razmesaril.

Utonil je pri kopanju v blejskem jezeru natakhar Adolf Haas.

Velika nesreča se je pripetila dne 28. julija ob 2. uri popoldne pri Bukovju v postojnskem okraju. Ko so bili kosci in grablice na travniku, nastala je nevihta. Vsi so bežali pod neko drevo. Tu je udarila strela med nje in je vse omamila. V bližini mudeč se človek jim je prihitel na pomoč. 5 jih je srečno priklical zopet k zavesti. Franjo Mohar, posestnik iz Bukovja št. 2, je obležal mrtev. Strela mu je odbila palec na nogi. Zapustil je petero otrok. Vsi drugi so več ali manj poškodovani, najbolj Anton Mohar, brat ubitega, ki je poškodovan na obeh.

Rešilnice za pijance. Nižjeavstrijski deželni zbor je sklenil, da se naj sprejemajo pijanci v dvoru Prandhof pri Mühlendorfu. Siromaki se sprejemajo brezplačno, imoviti plačajo vsak dan 3 K. Bolna oseba mora biti pripravljena lastnovoljno vstopiti. Sprejemajo se samo takšni pijanci, ki niso hudodelniki in se še morejo ozdraviti. Pri sprejemu se taka oseba natančno preišče. Denarja, tobaka in alkoholičnih stvari ne sme imeti. Tudi tisti, ki bolnike obiščejo, ne smejo imeti kaj takšnega pri sebi. Tri tedne bolnik sploh ne sme sprejemati posetov. Kot lečiteljnih sredstev se poslužujejo vzdržka pijač in tobaka; npravno-nabožna vzgoja, lečenje z vodo, primerno delo, močnata hrana, branje, telovadba. Za hrano se daje: k zajutreku 0.3 l mleka, žemlja, juha s kruhom; za obed 0.3 l juhe, 10 dkg govede s prikuho; za večerjo mlečna ali močnata jed, enkrat v tednu 10.5 dkg mesa s sočivjem, v nedeljo in praznik opoldne juha, pečenka, močnik, zvečer svinjina. Kruha do sitega. Dvakrat mesečno v kopel. Spat se hodi po leti ob 9. uri, po zimi ob 8. uri zvečer, vstaja se po leti ob 6. uri, po zimi pa ob 7. uri. Zdravljenje traja najmanj šest mesecev.

Ne skači v vodo na glavo! Zdravniki so dognali, da je v mesecih julij in avgust največ ljudi bolnih na ušesih. Preiskava je dognala, da so si nakopali bo-

lezen s tem, da so pri kopanju skakali v vodo z glavo naprej. Zlasti vojakov mnogo oboli. Zdravniki svare občinstvo, naj ne skače v vodo na glavo, ker se pripeti večkrat, da počí v ušesu mrena (bobnič). Priporočajo pa prav posebno plavanje, ker je najzdravejši šport. S plavanjem se utrdi najharmoničnejše mišičje, se pomiri živčevje ter se pospešuje pravilno dihanje.

Navihana sleparja. V nekem budi-peštanskem prvem hotelu sta dva sleparja izvabila posestniku hotela 2500 gld., potem pa izginila. Malo dni nato je prišel elegantno oblečen gospod ter se ogoljufancu predstavil kot privatni detektiv. »Vem, da sta Vas dva sleparja ogoljufala za 2500 gld. Ako hočete, Vam sleparja najdem«. Gospod je imel več pisem seboj, s katerimi je dokazal, da je v iskanju potepuhov izvrstno izvežban. Hoteljé je dal gospodu 100 gld. na račun, in gospod je šel iskat sleparja. Te dni je dobil hoteljé iz Temešvara brzojavko, da je detektiv sleparja našel, ter da sta odšla v Herkulesbad. Iti hoče za njima na Srbsko in ju tam izročiti pravici. Končno je zahteval gospod še 200 gld. Hoteljé je poslal še to svoto. Malo ur pozneje je dobil brzojavko: »Hvala lepa za 300 gld. Sva že na varnem«. Hoteljé je sedaj šele spoznal, da sta ga sleparja obrala še za 300 gld. in mu odnesla torej 2800 gld. Tisti gospod je bil le preoblečen in je imel umetno brado.

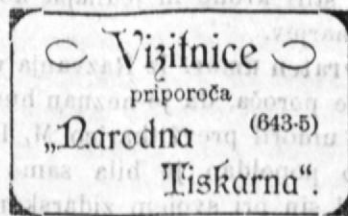
Tržne cene v Ljubljani

4. avgusta 1900.

	K	š		K	š
Pšenica, 100 kg	16	60	Špeh povojen, kgr.	1	44
Rež, "	14	60	Surovo maslo, "	1	90
Ječmen, "	14	—	Jajce, jedno, "	—	5
Oves, "	13	—	Mleko, liter	—	16
Ajda, "	20	—	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, "	18	—	Telečje	—	120
Koruza, "	14	80	Svinjsko	—	140
Krompir, "	5	—	Koštrunovo	—	80
Leča, lit.	—	24	Piščanec	—	120
Grah, "	—	20	Golob	—	40
Fižol, "	—	16	Seno, 100 kilo	3	60
Maslo, kgr.	2	—	Slama, "	4	—
Mast, "	1	40	Drva trda, klfr.	6	60
Špeh svež, "	1	36	" mehka, "	4	50

Loterijske srečke.

Gradec , 21. julija.	5, 12, 2, 26, 34.
Brno , 1. avgusta.	27, 33, 34, 39, 66.
Dunaj , 21. julija.	39, 83, 29, 59, 87.
Lino , 28. julija.	49, 43, 62, 55, 68.
Trst , 28. julija.	23, 87, 8, 71, 82.
Praga , 25. julija.	77, 75, 52, 61, 57.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Compagnie Générale Transatlantique.

Francoska proga s poštnimi brzo-parobrodi via Inomost-Basel-Paris New-York.

Cena vožnje v III. razredu iz Basela v New-York stane 84 (štiriinosemdeset) gld s hrano in stanovanjem od Basela dalje prosto. Odhod iz Basela vsak četrtek, iz Havra vsako soboto zjutraj. Ta črta je najbolj pripravna za Slovence iz Kranjske in Štajarske ter za Hrvate. Na parnikih je najboljša hrana in postrežba; potniki III. reda dobé dvakrat na dan vino prosto.

Rommel & Comp. Basel (Švica.)

V Ameriki smo v zvezi z „Glas Naroda“, Fran Sakser, 109 Greenwich Street New-York.

V Adergasu, tik sloveče in starodavne božjepoti v Velesovem, otvori se z dnem 5. avgusta t. l. pri Štamcarjevih nova

gostilna,

kjer se bode točilo priznано dobro pristno Zajčjevo vino in vedno sveže pivo. Tudi se bo postreglo ob vsakem času z zajuterkom ter z okusnimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Senčnat vrt je ob hiši.

Za mnogobrojen obisk se priporoča

Alojzija Štamcar.

Kenjena ..... gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, to je cikorija ali:

